

۴تحول بزرگ دانشگاه آزاد در ۲ سال اخیر

در آستانه دومین سالگرد تغییرات کلان مدیریتی در دانشگاه آزاد اسلامی «فرهیختگان» مهم‌ترین تحولات دانشگاه را بررسی می‌کند

دانشگاه آزاد اسلامی در پایگاه‌های رتبه‌بندی

مرکز جهانی رتبه‌بندی دانشگاه‌ها (CWUR)، پایگاه استنادی طلایه‌داران علم تامسون رويترز (ESI)، رتبه‌بندی شانگهای، رتبه‌بندی جهانی دانشگاهی گرین‌متریک، رتبه‌بندی «یواس‌نیوز» USNEWS و رتبه‌بندی وبومتریک پایگاه‌هایی هستند که طی دوسال اخیر نام دانشگاه آزاد اسلامی را به دفعات اعلام کرده‌اند.

مرکز جهانی رتبه‌بندی (CWUR)
CWUR که دفتر مرکزی آن در امارات متحده عربی است، هر سال بزرگ‌ترین و جامع‌ترین رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان را منتشر می‌کند. این مرکز فعالیت خود را از سال ۲۰۱۲ آغاز کرد و حالا هفت سال است که هر سال رتبه هزار دانشگاه برتر جهان را براساس هفت شاخص گزارش می‌کند. دانشگاه آزاد اسلامی امسال برای اولین بار توانست صدرنشین دانشگاه‌های ایران شده و رتبه جهانی ۳۷۱ را از آن خود کند. اتفاقی که پیش از این دوسال نیفتاده بود. در رتبه‌بندی امسال (۲۰۱۹-۲۰۱۸) این مرکز، دانشگاه‌های ۶۲ کشور جهان بررسی شدند که ایران توانست ۱۲ دانشگاه خود را در آن جای داده و دانشگاه آزاد اسلامی در صدر دانشگاه‌های ایران قرار گیرد.

پایگاه استنادی طلایه‌داران علم تامسون رويترز (ESD)
دانشگاه آزاد اسلامی در پایگاه استنادی (ESI) در ۲۲ دی‌ماه ۱۳۹۶ به جایگاه ۱۲۶ جهانی رسید و در کنار هشت دانشگاه تهران، تربیت‌مدرس، شیراز، فردوسی مشهد، صنعتی اصفهان، تبریز، علوم پزشکی شهیدبهشتی و

در آستانه دومین سال انتصاب دکتر علی‌اکبر ولایتی به ریاست

هیات موسس و هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی از سوی مقام معظم رهبری، بر آن شدیم دستاوردهای این دانشگاه را در حوزه‌های مختلف مرور کنیم. در دو سال اخیر اتفاق‌هایی در دانشگاه آزاد اسلامی رخ داد که نمی‌توان به‌سادگی از آنها گذشت؛ صعود رتبه این دانشگاه در پایگاه‌های مختلف علمی، تاسیس واحدهای دانشگاه‌های ویژه برای اقشار خاص، استانی کردن شهریه‌ها، کاربردی کردن پایان‌نامه‌ها و کسب مقام‌های اول در مسابقات جهانی ربانیک و... از جمله این اتفاقات است که چهار تحول اساسی در این دو سال را در ادامه مرور می‌کنیم.

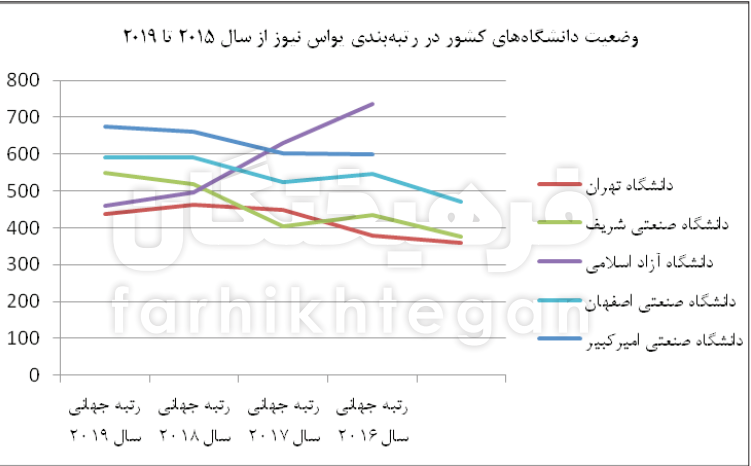
کرج، در فهرست این برترین‌ها قرار گرفت. اما آیان امسال هم بار دیگر رتبه‌بندی جدیدی از این پایگاه منتشر شد. نگاهی به جزئیات رتبه‌بندی اخیر USNEWS نشان می‌دهد دانشگاه آزاد اسلامی در برخی رشته‌ها بالاتر از دانشگاه‌های بزرگ دولتی است. دانشگاه آزاد اسلامی که در سال ۲۰۱۸ میلادی رتبه جهانی ۴۹۷ را به دست آورده بود، در رتبه‌بندی جدید با امتیاز ۴۷۱۷ و رتبه ۴۶۰ عنوان دومین دانشگاه برتر ایران را کسب کرده است که این مساله حکایت از صعود ۳۷ پله‌ای این دانشگاه دارد.

رتبه‌بندی وبومتریک

وبومتریک معتبرترین و جامع‌ترین مرجع رتبه‌بندی وب‌سایت‌های دانشگاه‌هاست، این وب‌سایت هر سال دو بار گزارش رتبه‌بندی خود را ویرایش و آخرین تغییرات را اعمال کرده و گزارش جدیدی ارائه می‌کند. بهمن‌ماه ۹۶ واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی از رتبه نوزدهم دانشگاه‌های ایران در وبومتریک (۲۰۱۷) به رتبه هجدهم بین دانشگاه‌های ایران براساس جدیدترین رتبه‌بندی وبومتریک دست پیدا کرد و بین واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی نیز در جایگاه دوم قرار گرفت. واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی با ۹۳ پله رشد در رنک جهانی، حائز بیشترین میزان رشد بین ۲۰ دانشگاه نخست ایران براساس رتبه‌بندی وبومتریک است. در این رتبه‌بندی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات رتبه ۱۴۴۸ جهانی را از آن خود کرد.

رتبه	تعداد مقالات	h-index	نام دانشگاه
۱	۲۲۱۵	۲۵	دانشگاه آزاد اسلامی (۲۰۱۷)
۲	۷۷۱	۱۶	دانشگاه تهران (۲۰۱۷)
۳	۴۸۰	۱۳	دانشگاه امیرکبیر (۲۰۱۷)
۴	۴۴۴	۱۰	دانشگاه تربیت مدرس (۲۰۱۷)
۵	۴۰۸	۱۴	دانشگاه علوم پزشکی تهران (۲۰۱۷)
۶	۳۵۹	۱۰	دانشگاه صنعتی شریف (۲۰۱۷)
۷	۳۳۳	۱۱	دانشگاه علم و صنعت (۲۰۱۷)
۸	۳۰۸	۹	دانشگاه تبریز (۲۰۱۷)
۹	۲۲۶	۱۰	دانشگاه شهیدبهشتی (۲۰۱۷)

🔗 **مدرن‌نشینی قاطع دانشگاه آزاد در تولید علم نانو**

🔗 **بالاترین شتاب رشد علمی**

پایان خوش برای پایان‌نامه‌ها با طرح پایش

نسل جدید دانشگاه‌ها که به وجود آمده بودند، به دلیل کاهش جمعیت دانشجویی و رشد بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، دچار بحران در تامین بودجه‌های خود شدند. از طرفی همچنان دانشگاه آزاد اسلامی روی آموزشی بودن دانشگاه تاکید داشت تا اینکه این دانشگاه مدت‌ها دچار بدهی‌های فراوان و زنان‌دهی شده بود، از این رو در مدیریت جدید شیوه‌های نوینی برای نسل جدید دانشگاه به کار گرفته شد. یکی از این روش‌ها حل مساله بودن، نیازسنج شدن و ماموریت‌گرایی واحدهای دانشگاهی بود. رویکرد جدید دانشگاه آزاد اسلامی فراتر از رسیدن به دانشگاه نسل سوم بود، آنچه مسئولان دانشگاه برای خود هدف قرار داده بودند، رسیدن و تحقق دانشگاهی بود که بتواند حل مساله کند.

البته این حل مساله شدن دسته‌بندی‌های مختلفی داشت؛ یکی از دسته‌بندی‌های معروف برای دانشگاه‌ها آن است که دانشگاه را براساس ماموریت‌شان به چند دسته تقسیم می‌کنند؛ دانشگاه‌هایی که پژوهش‌های انجام‌شده را کاربردی می‌کردند مدنظر مدیران جدید دانشگاه آزاد اسلامی بود که باید از طرفی منجر به ایجاد کار و اشتغال نیز می‌شدند. درواقع در این دانشگاه‌ها آموزش ارائه‌شده به‌نحوی است که منجر به انجام پژوهش‌های کاربردی می‌شود و نهایتاً محصولی ساخته شده و به این ترتیب امکان تولید و خلق کار و تولید ثروت فراهم می‌شود. واحدهای مختلف دانشگاه در سراسر کشور مامور شدند ابتدا با شناسایی معضلات و مشکلات منطقه خود به حل آن مساله‌ها بپردازند. واحدهای دانشگاه‌های شمال‌غرب کشور ماموریت‌های گوناگونی از قبیل حل بحران خشکی دریاچه ارومیه، احیای صنعت چرم، جذب دانشجوی خارجی با توجه به هم‌مرز بودن با کشورهای مختلف و استفاده از ظرفیت‌های دریای خزر را پذیرفتند. واحدهای دانشگاهی مرکز کشور نیز با توجه به خشکسالی در آن منطقه و همچنین صنعتی‌بودن استان‌های مرکزی، اصفهان و کرمان به دنبال این‌دست از ماموریت‌ها برای حل مشکل و مساله مردم رفتند که از جمله آنها می‌توان کمک به صنعت‌های بزرگ موجود در استان کرمان، بررسی عوامل ریزگردها و شیوه‌های مقابله با آن، تثبیت خاک‌های روان با روش‌های طبیعی و رونق دادن به کشاورزی اشاره کرد. اما جنوب کشور هم واحدهای دانشگاهی فعالی در زمینه بررسی علت‌های آلودگی آب خلیج فارس، پرورش ماهی زینتی و خوراکی و... را درگیر کرد که از این طریق مسائل آن ناحیه نیز حل شدند. اما نکته‌ای که در این حل مساله بودن مهم است، طرح «نظام موضوعات پایان‌نامه‌ها» بود که به طرح پایش در دانشگاه آزاد اسلامی معروف شد.

درواقع این طرح پایان‌نامه‌های دانشجویان را به سمت کاربردی‌شدن براساس نیازهای منطقه سوق می‌داد. برای این منظور نیز سامانه‌ای در دانشگاه راه‌اندازی شد که دانشجویان ابتدا با مراجعه به آن و شناسایی موضوعات و مشکلات منطقه‌های مختلف کشور، از میان آنها موضوعی را برای پایان‌نامه خود انتخاب کنند که از این طریق هم دانشگاه و دانشجو پایان‌نامه‌نویسی بی‌اثر را تربخش کرده است، هم با این راهکار مساله‌محور بودن پایان‌نامه برای حل مشکلات کشور نیز به کار گرفته شده است. بر همین اساس می‌توان به‌طور مثال مساله و چالش طبیعی‌ای به‌نام زلزله را که چند سالی است مورد توجه قرار گرفته است، بررسی کرد. متأسفانه با اینکه زلزله معضل اساسی است طبق آمارهای استخراجی از پایگاه اینترنتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، ۲۷۷۴۲ عنوان پایان‌نامه درباره مساله وضعیت ساختمان‌سازی و قانون‌های ساخت ساختمان وجود دارد که تنها حدود ۹ هزار عنوان به یکی از نیازهای اصلی کشور یعنی مقررات ملی ساخت‌وساز و مصالح مقاوم پیش از وقوع زلزله اشاره کرده است و سایر پایان‌نامه‌ها در حوزه‌ای غیرمرتبط است. همین وضعیت در رشته‌های دیگر نیز وجود دارد، پس طرح پایش می‌تواند با روشی که گفته شد این مساله را حل کند.

هم‌طرازی شهریه‌ها براساس مناطق مختلف

دانشگاه آزاد اسلامی از آنجاکه هیچ نوع بودجه‌ای از دولت دریافت نمی‌کرد و همیشه از آنچه از دانشجویان دریافت می‌کرد برنامه‌ریزی داشت، به دانشگاهی متکی به شهریه تبدیل شده بود. این مساله که در دوران مدیریت جدید دستخوش تحول بزرگ و اساسی شد تا جایی که در برخی موارد حتی از دانشجویان شهریه نیز دریافت نمی‌شد. با تغییرات مدیریتی گسترده در این دانشگاه، تصمیمات جدیدی در حوزه پرداخت شهریه برای دانشجویان گرفته شد که تخفیف شهریه مناطق محروم ازجمله طرح‌هایی است که از بهمن‌ماه سال ۹۶ با ابلاغ فرهاد رهبر، رئیس سابق این دانشگاه مقدمات اجرای آن فراهم شده است. براساس این طرح، دانشجویان مناطق محروم و زلزله‌زده می‌توانند از تخفیف ۵۰ درصدی پرداخت شهریه استفاده کنند.

اما این همه ماجرا نبوده؛ قبل از اجرای این طرح دکتر ولایتی، رئیس هیات‌موسس و هیات‌امنای دانشگاه آزاد اسلامی درخصوص علت این تصمیم دانشگاه آزاد اسلامی این‌گونه توضیح داده بود: «افرادی که به‌واسطه مشکل مالی محروم از تحصیل بوده‌اند، تاکید داریم متناسب با شرایط اقتصادی بتوانند در دانشگاه تحصیل کنند. برای این افراد متناسب با درجه محرومیت میزان شهریه تخفیف تعلق می‌گیرد. یکی از آرمان‌های جمهوری اسلامی که جنبه عملی کمتری داشته، بحث نخبگان است. البته اخیراً معاونت علمی اقداماتی کرده و دانشگاه آزاد اسلامی متکفل این اقدامات می‌شود، یعنی استعدادها را در رشته‌های مختلف بورسیه می‌کنیم. این کار مانع از فرار مغزها می‌شود، زیرا امروزه مهم‌ترین عامل پیشرفت، انسان‌ها هستند و غربی‌ها هم از سال‌ها قبل طراحی کردند که افراد نخبه جهان سوم را جذب کنند که هم ضررهای کوتاه‌مدت دارد، هم بلندمدت.»

محمدمهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در بخشنامه‌ای به روسای واحدهای مراکز استان، روسای واحدها و مراکز آموزشی و سازمان سمای دانشگاه آزاد اسلامی، میزان شهریه سال تحصیلی ۹۸-۹۷ را برای رشته‌های غیرپزشکی مناطق محروم ابلاغ کرد. براساس این بخشنامه، به‌منظور جذب نخبگان و کمک به متقاضیان تحصیل در مناطق محروم و کاستن از بار مالی خانواده‌ها، تغییرات شهریه پایه و متغیر رشته‌محل‌های کم‌تقاضا یا فاقد تقاضای گروه غیرپزشکی مقاطع کاردانی و کارشناسی و برخی رشته‌های مقاطع تحصیلات تکمیلی، پس از تایید استان مربوطه و با هماهنگی معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تا سقف ۵۰ درصد تخفیف امکان‌پذیر است.

براین اساس، در هر استان از طریق کمیته منتخب متشکل از دو نفر از اعضای هریک از شوراهای برنامه‌ریزی، اداری و مالی و آموزشی (در مجموع ۶ نفر با انتخاب رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان به‌همراه رئیس دبیرخانه هیات‌امنای استان) ضمن در نظر گرفتن صرفه و صلاح واحدهای دانشگاهی، فهرست رشته‌های اعلامی واحدهای تابعه استان را مورد بررسی قرار داده و درصورت تصویب تخفیف، حداکثر تا سقف مقرر اقدام مقتضی جهت اطلاع‌رسانی و تبلیغات مناسب برای جذب حداکثری دانشجو صورت پذیرفته و گزارش نهایی (به تفکیک رشته‌های مشمول این بند در هر واحد دانشگاهی و به‌صورت تجمیعی استان) به دبیرخانه کمیته شهریه (دفتر برنامه‌ریزی و بودجه دانشگاه) و حوزه معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی ارسال می‌شود.

این تحول نشان داد محوریت در دانشگاه براساس مناطق مختلف و محرومیت است که نشان می‌دهد شهریه استان‌های کمتربرخوردار نباید به اندازه شهریه استان‌های برخوردار باشد، که به این شکل، عدالت آموزشی نیز لحاظ شده است.

دانشگاه‌های خاص برای افراد خاص

دانشگاه استاد فرشچیان روز پایانی مهرماه امسال بود که یک آرزوی دیرینه محقق شد؛ سی‌ام مهرماه دانشگاه استاد فرشچیان بالاخره بعد از ۲۰ سال دوندگی راه‌اندازی شد. کار تاسیس این دانشگاه آفتدر طولانی شده بود که محمود فرشچیان مهرماه سال گذشته در حاشیه‌روزمایی‌از جدیدترین کتاب خود گفته بود از تاسیس دانشگاه هنرهای اسلامی- ایرانی ناامید شده است؛ چراکه عملاً هیچ مسئولی از تاسیس این دانشگاه حمایت نمی‌کند؛ سال ۱۳۹۰ با تاسیس کمیسیون هنر اسلامی شورای عالی انقلاب فرهنگی، این شورا بیش از گذشته وارد مباحث هنری شد و تاسیس دانشگاه استاد فرشچیان را پیگیری کرد، اما در راه تاسیس آن گره‌هایی افتاده بود تا بالاخره مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی حمایت از تاسیس آن را پذیرفته و دانشگاهی که نامش به‌نام استاد فرشچیان گره خورده است، بعد از ۲۰ سال راه‌اندازی شد. هدف از تاسیس این دانشگاه تربیت استادان هنرهای سنتی است؛ استادانی که هم بتوانند اثر هنری ایرانی-اسلامی خلق و هم بتوانند شاگردانی را در این زمینه تربیت کنند. مسئولان دانشگاه آزاد اسلامی امیدوارند در این دانشگاه با نظام استاد-شاگردی بتوانند هنرمندان ایرانی را پرورش و از هنرهای کشورمان صیانت کنند. این دانشگاه قرار است در ابتدا فعالیت خود را در سه رشته نگارگری و هنرهای مرتبط، خوشنویسی و هنرهای مرتبط و رشته سفالگری و چوب در حوزه صنایع دستی آغاز کند. افتتاح دانشگاه هنرهای اسلامی-ایرانی یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای هنری معاصر است که از آن به‌عنوان «دارالفونی در دل دانشگاه آزاد اسلامی» یاد می‌شود.

دانشگاهی برای ناشنوایان تقریباً همه افراد خواهان تحصیل در دانشگاه‌های برتر کشور هستند؛ ناشنوایان نیز از این امر مستثنی نیستند؛ آنها می‌خواهند دانشگاهی متعلق به خودشان داشته باشند؛ خواسته‌ای البته بحق که دانشگاه آزاد اسلامی آن را محقق کرد. آذرماه امسال خبری رسید که می‌تواند بارقه‌های امید ناشنوایان را برای داشتن یک دانشگاه مختص خودشان روشن کند. دانشگاه آزاد اسلامی تصمیم دارد یک واحد بین‌المللی «ویژه ناشنوایان» راه‌اندازی کند؛ دانشگاهی که مهرماه سال آینده کار خود را آغاز خواهد کرد. این خبر را محمدمهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در روز جهانی معلولان اعلام کرد. او در گفت‌وگو با «صداسیما» اعلام کرد این واحد با عنوان «واحد بین‌المللی فرشتگان» با محوریت ناشنوایان تاسیس خواهد شد. البته آن‌طور که محمدمهدی طهرانچی گفته است، این دانشگاه برنامه خاصی برای آموزش‌های عالی ویژه معلولان در نظر گرفته است. پیشنهاد راه‌اندازی واحد دانشگاهی معلولان نیز سال گذشته از سوی تعدادی از استادان دانشگاه صنعتی شریف به شورای گسترش آموزش عالی ارائه شد. وزارت علوم هم موافقت اصولی را با راه‌اندازی این واحد اعلام کرد اما به گفته طهرانچی، لازم بود یک مجموعه با جدیت و پس از حدود ۹۰ سال برای معلولان که استعدادهای بسیار خوبی دارند، تدابیر لازم را ببیند.ش. بنابراین پیشنهاد تاسیس این واحد دانشگاهی به دانشگاه آزاد اسلامی ارائه شد و مورد استقبال قرار گرفت و پس از آن در هیات‌امنای مرکزی دانشگاه مصوب شد. حالا «واحد بین‌المللی فرشتگان» با تکیه بر تاریخ غنی و ارزش‌های ایرانی-اسلامی و با بهره‌مندی از توان علمی و سابقه تأثیرگذار و درخشان دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان یک نهاد موفق آموزش عالی در سطح ملی و منطقه، در خدمت دانشجویان با نیازمندی‌های ویژه خواهد بود.

مجتمع مادران یکی دیگر از اقدامات دانشگاه آزاد اسلامی تاسیس مجتمع مادران است؛ مجتمعی که در آن علاوه بر کلاس‌های دانشگاهی، مهدکودک، نیاژه‌های مشاوره‌ای و... وجود داشته باشد و وظیفه خطیر مادری مانع رشد زنان کشورمان نباشد و این نشان از ارزش دوچندان دانشگاه آزاد اسلامی برای مقام زن دارد. این خبر شهرپور امسال از سوی محمدمهدی طهرانچی اعلام شد. اولین مجتمع مادران در شهرری راه‌اندازی شده و قرار است تاسیس مجتمع مادران و الزامات آن در تمام استان‌ها پیگیری شود تا از این به بعد در دانشگاه آزاد اسلامی مادر بودن مانع درس خواندن نباشد.